

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Szervezés.

A képviselőház e napokban intézte el a határvidéki házközösség megszüntetését elrendelő törvényt, melynek indokolása kiemeli, hogy kulturális államban ilyen rendezetlen viszonyokat tűrni nem lehet. Tökéletesen helyes és igaz, de ha a kérvény érzi azt, hogy a magyar állam kulturális jellege a rendezetlen viszonyokat kívánja, úgy el kell ismernie azt is, hogy minden olyan állapot, amely kulturális érdekekbe ütközik, tarthatlan és rendezendő.

Ilyen, első sorban rendezendő állapotban silylik az izraelita egyház, az ő szervezetlenségében. Ha vissza emlékezünk a főrendiház szervezéséről folyó vitára, előtérbe kell hogy kerüljön azon indok, amely a zsidóság képviseltetése ellen felhozott, hogy t. i. a zsidó egyház nincs szervezve, belső viszonyai zavarosak és rendezetlenek. A kik ezt hangoztatták, azoknak elvileg nem volt kifogásuk a zsidóság főrendi képviselője ellen, de annak a gyakorlati életbe ütköző akadályait emelték ki. Most már mit válaszolt ez indokolásra a miniszter? Azt mondotta, hogy éppen azért akarja a zsidóság képviselőjét a korona által kineveztetni, mert az egyházi viszonyok szervezetlenek. Már pedig nagyon csekély logikával e tétel mint egy kínálja a helyes alapot, azt t. i. hogy miután a kormány elismeri, hogy a zsidó egyház szervezetlen, nehogy a zsidóság főrendi képviseltetésénél a korona bevonása által a vallás-egyenlőség elve támadtassék meg, szervezni kell a zsidó egyházat.

Ez a helyes okoskodás. És annál helyesebb és természetesebb, mert egy kulturális államban alig lehet abnormisabb állapotot képzelni, mint egy törvényesen bevett vallásfelekezet egyházának szervezetlenségét. Ha már a kormány egy egyszerű családközösségi viszony fenntartását a kulturális érdekek szempontjából tartja lehetetlennek, mennyivel magasabb kulturális államérdek oda hatni, hogy minden nevelt felekezet egyháza a kor és műveltség igényei által követett szervezetet megnyerje.

Nem tudjuk, hogy a kultuszminiszter azon szándéka, mely szerint az irodák feloszlatnának s helyettük a kultuszminisztérium kebelében a zsidó egyházi ügyek ellátására egy külön osztálytanácsosi állás rendszeresítették, azt akarja-e jelenteni, hogy ezzel a terv keresztülvitelével a zsidó egyház viszonyai szervezve volnának; de nem hiszünk, mert hiszen a kormánynak, amely az újabb alkotmányos ábra óta is már két bevett vallás egyházának ügyeit szervezte a teljes autonómia alapján törvény által, a kormánynak — mondjuk — legjobban kell tudni, hogy ez a terv egyházi

szervezéshez egyáltalában nem is hasonlít, a mellettsz, czéltalan s még ideiglenes intézkedésnek is alapjában eltévesztett, a mint azt lapunkban már többször alaposan megindokoltuk.

De a dolog természetéből kifolyólag az egyházi viszonyok szervezésénél az első szó, a kezdeményezés magát az egyházat illeti meg, ezt az autonómia elvei hozzák magukkal, sőt ettől eltekintve, követeli ezt az egyház saját jól felfogott érdeke. A kérdés pedig most már föl van vetve, nem csak, de élére van állítva.

A kormány nyilatkozata, mint egy provokálja a szervezés iránt sürgősen teendő intézkedéseket s ez irányban az egyház kezdeményezését. S ha hangzik a panasz, hogy sok visszás helyzetnek az egyházi szervezetlenség az oka, nem sokára azt fog kelleni mondanunk, hogy a szervezetlenségnek pedig maga a zsidóság az oka, miután a kedvező alkalmat megragadni elmulasztotta.

Hogy a kezdeményezés e téren legmértőbben a pesti egyházközségeket illetné meg, amelynek feje nem csak az egyházi, de a társadalmi és politikai életben is tekintély, s hogy megilletné már azon a jogon is, mert a hazában a pesti egyházközség a legelső; tán felesleges indokolnunk. S hogy a kezdeményezés legalkalmasabb módja körleveleket intézni a többi egyházközségekre a célból, hogy a képviselőháznál az egyház szervezésének elismert szükségét hangsúlyozzuk, s kérvényezzük a kormánynak e téren haladéktalanul megteendő intézkedésekre való utasítását; ez is magától értetődik.

Csak a tömeges kérvényezés az, amely imponáns kifejezést adja a zsidóság egyetemének e tekintetben való akaratáról és egyetértéséről, és miután a főrendi reform tárgyalása és a kormány nyilatkozata előkészítette a talajt, e kérvényezés, jobban mondván, e kezdeményezés megadja az első lökést a szervezés nagy művéhez, amely így élére állítva, s a politikai és társadalmi viszonyok által különben is igényelve többé nem késleltetik s akadályra sem a parlamentnél, sem a kormánynál nem találhat.

Ha pedig a pesti egyházközség tán e kezdeményező szerepre nem vállalkoznék, az ország második hitközsége, a szegedi ragadhatná meg az inicziatívát, mint a melynek főnöke szintén kiváló és elismert tekintély. Minden esetre, akár az egyik, akár a másik, de késni nem szabad s úgy kell intézkedni, hogy az a kötelesség, amely az autonómia elvéből kifolyólag a kezdeményezést az egyházra hárítja, az országgyűlés legközelebbi ülészakának kezdetére lerovassék, a kérvények az ülészak kezdetén a képviselőházhoz benyújtva legyenek.

Ez nem csak állami érdek, nem csak kulturális szempontok által parancsolt szükség, amely

elől a kormány és parlament ki nem térhetnek, ez a vallásegyenlőségből folyó egyházi érdek is, a melynek a megvédelmezése, a melynek az elismertetése és kivívása a zsidó egyházközségek egyetemes feladata, övék lesz a felelősség terhe, ha, midőn a szervezés gyümölcse megérett, nem nyulnak utána, hogy az érett gyümölcsöt lesza-kitsák.

A diszmagyarok.

Két elem van Magyarországon, mely előjogot, kiváltságot és kizárólagos előnyöket követel magának a nélkül, hogy a jogokkal járó kötelezéseket teljesitené. E két elem az arisztokraczia és a kath. főpapság.

Kiváltságos osztályokat képeznek, melyek egyenkint is elég erősek, de azért mégis egyesülve szoktak fellépni kasztérdekeik védelmére, mert a mi az egyiknek jó, az a másiknak is hasznos és megfordítva, szóval az érdekközösség e két osztály közt szörnyü vastag barátságot szőtt.

Az a baj, hogy soha sehol mással nem törődnek, mint ezzel a közös érdekükkel. Innen van, hogy gyakran a nemzettel, de sőt az állammal is ellentétbe jutnak és az összeütközésnek rendszerint az a vége, hogy vagy a nemzet, vagy az állam kapitulál, de az arisztokraczia és szövetségese meg nem adja magát.

Alá kell rendelni az ő specziális, külön kiváltságainak, a nemzet, a nép és az állam érdekeit, mert a feudal-klerikális párt hatalmasabb a nemzet és az állam minden tényezőinél.

Legalább az utolsó évek története ezt bizonyította be nálunk.

Mikor a kormány a zsidó és keresztény házasságról szóló törvényjavaslatot terjesztette a törvényhozás elé, a kath. főpapság szövetkezett az arisztokracziával, hogy a javaslatot megbuktassák.

Mikor most ujabban a főrendiház reformjáról szóló törvényjavaslat került parlamentáris tárgyalás alá, az arisztokraczia a kath. főpapságot hivta fel szövetségesül a javaslat elleni hadjáratra.

És mind a két esetben győzött a klerikális és feudális elem szövetsége.

Most ismét egy nagy esemény előtt állunk, egy esemény előtt, mely nemzetünk gazdasági életében korszakot alkotó ép úgy, mint a hogy a fentemlitett két törvényjavaslat politikai és társadalmi tekintetben korszakalkotó hatással birt volna.

Az arisztokraczia és az ultramontanizmus itt is karöltve lépett a nyilvánosság elé, de nem azért, hogy megbuktasson vagy diadalra juttasson valamit, hanem, hogy reprezentáljon, hogy az udvar fényében sütkerézzen, és hogy a királyi kegyet is a maga részére lefoglalja.

A népet leszorították az őt megillető helyről, hogy a külföld előtt is bebizonyítsák, miszerint ők az elsők Magyarországon és aztán megint csak ők következnek, és végre legutoljára a nép, — a misera plebs, mely fizet és — bámul.

Ellenben azon a helyen, a hol a munka s a hazafias áldozatkészség díszes garmadába halmozta gyümölcset, ott sem az arisztokraczia, sem a magyar főpapság létezésének nyoma sincsen. S míg a király hat órán át gyönyörködik népei szorgalmának fényes eredményeiben, az arisztokraczia a lóversenytéren mulatott, és egy órai időt sem szentelt a nemzeti érdekeknek.

Csak akkor ébred fel bennök nemzeti öntudatok, mikor tüntetni kell, mikor ünnepélyes fogadtatásokról van szó, no aztán meg az udvari bálon és egyéb mulatságos alkalmaknál.

És ilyenkor is csak abban áll a hazafiságuk, hogy diszmagyarba szoritják a kéjelgések emésztő hevétől elaszott testüket.

Diszmagyarok!

Csak ott a hol a nemzeti jogoknak egy ki-

TÁRCZA.

Egyről-másról.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

Azzal a váddal akarunk foglalkozni, melyet a főrendiház reformjáról szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmából az antiszemitáktól hallottunk, Azt állították ugyanis, hogy a zsidó nem felekezett, hanem egy zárkózott gyűlöletes fajt, osztályt képez a nemzeti életben.

Állunk elébe az új kérdésnek is. A zsidó népesség származását tekintve, csakugyan külön sajátos fajt képez. Nincs józan ember, a ki ezt tagadni merné. De hát ez volna Izrael halálos ítélete?! Nem kérkedik-e minden egyes uralkodó, vagy elnyomott nemzet az ő külön származásának költői mythosával, nem a történelmi multja képezi legnagyobb büszkeségét? És van-e nép, a mely régiebb, fenségesebb multtal bírna Izrael népénél? Ha a magyar ember büszke arra, hogy családfája Árpádig ér fel; miért ne lehetne még kevélyebb a zsidó arra, hogy Jézus Krisztusig — a keresztények istenéig — nyulnak fel az ő családfájának ágai. Ugye nem hallottak még önök magyar zsidótól oly kérkedést? És miért nem? Azért nem, mert a zsidó réges régen lemondott már az ő nemzeti tradícióról, lemondott azért, mert új hazájának szeretete elfeledteté vele hajdani hazájának dicsőségét ép úgy, mint szenvedéseit. És ha a zsidó apa templomában előtte is ismeretlen nyelven imádkozik Jehovához Izrael

elpusztult országának helyreállításáért: kis fia, a népiskolákban lelkesen szavalja el kaczagányos őseink, Árpádnak, Attilának, Zsoltnak és Gézának fényes hadtetteit. Pedig gondolják meg önök, a zsidónak csak 17 éve igazi hazája ez az imádott Magyarország! Addig csak az adót fizette, csak a hatalom kényét, zsarnokságát szenvedte; becsülete, joga, szabadsága nem volt a zsidónak. Vállalkozott, éhezett, ügyes volt, dolgozott fáradhatatlanul és még is, még is az a fedél, mely alatt az a házikó, melyben lakott sem volt tulajdona. A nemzedékek a nélkül, hogy gondolkoztak volna felette — úgy vették őket át egymás kezéből, mint egy megátkozott embercsaládot. Pedig csak egy vétlen és vitás történelmi ok tette őket kárhözottakká. Ismerem, — ugymond Castellar*) — a zsidó fajnak minden hibáját, de szerencsétlenségei még nagyobbak hibáinál. Mindenek felett pedig nem érdemi meg a bünhödést, mely annyi századokon keresztül lelkiismeretét és életét sujtá azért, mert kivégzett egy vallási reformatort.

De ne ragadtassuk el magunkat az érzelmek árja által; térjünk vissza a felvetett kérdéshez. A zsidóság, mint nép cosmopoliticus értelemben, csakugyan faji jelleg mutat, nem csak a külső típusban, hanem sok tekintetben szellemi képességeiben is. Ezen ugynevezett faji jelleg bámulatosan fenartarta magát a hosszú évezredek történelmében, az idők és eszmék áramlatának minden körülményei között. Csodálatos tünet! Egy kicsiny gyöngé-

*) Castellar szónokl.

váltságos osztály javára való lefoglalásáról szó van, csak ott jelennek meg ők tömegesen, de mikor tenni vagy dolgozni kell, távollétükkel tündökönek.

Az országos kiállítás megnyitási ünnepélyén az arisztokrácia foglalta el az első helyet és a nép volt az utolsó, de a hol a munka és a hazafias áldozatkészség termékei diszlenek, ott a nép az első, az arisztokrácia és a kath. főpapság pedig még utolsónak sem jelenik meg. Mintha csupán csak arra való lenne, hogy ünnepeljen és reprezentáljon.

Dizsmagyarok!

És e dizsmagyarok egyik szószólója a főrendiházban a zsidóktól tagadta meg a hazafias áldozatkészség hajlamát, és hamis páthoszszal kérde: »Ki fogja a hazát védelmezni a külellenség ellen, ki lesz közülök (már t. i. a zsidók közt) olyan független, mely függetlenség akkor is létezik, mikor szembe kell állani nem csak lefelé, nem csak felfelé a kormánylyal, de még a dinasztiaival is, hogy ki merje mondani a magyar mágnás a szót mindig, mikor a magyar nemzet érdeke megkívánja?»

Ime, így beszélnek a törvényhozás termében, de mikor tette hívja fel őket a nemzet geniusa, akkor csak ünnepélyeket tudnak rendezni, lovagolni és kocsikázni, de cselekedni nem.

Dizsmagyarok!

És ugyanazok a zsidók, kikről gróf Károlyi István a főrendiház ülésében azt mondotta, hogy a haza oltárán áldozni nem tudnak, ugyanazok a zsidók képezik a kiállítók majdnem két ötöd részét, és mikor a király magasztos szavakban a magyar munka és szorgalom vívmányaira utal és örvend a nagy nemzeti vállalat sikerének, akkor a zsidó-magyarok munkásságát, szorgalmát és hazafiságát is dicsőítette.

népet, mely elszórva volt az 5 világrész minden nemzete között, minden erőszak, kegyetlenség és üldözés nem tudott kivetkőztetni faji jellegéből.

Azt a kis népet semmi egyéb kapocs nem tartá össze, mint a zsarnokság és üldözés. Ennek lőn következménye azután a buzgó vallásos áhitat és az elzárkozás. De a műveltség és felvilágosodás állandósulásával a gondolat és lelkiismeretszabadság jótékony sphaerájában napról-napra új csorba esik ezen faji különállás élen.

De ha a zsidóságot, mint fajt vizsgáljuk, nézzük milyen fajjal van dolgunk.

Heinrich v Treitschke, a német doktor csak annyit mond, hogy német népnek a zsidó faj »nem sympatikus«. »Nem sympatikus« — de ez nem lehet oka a nagy gyűlöletnek ép oly kevésbé, mint a rabszolgaságnak nem lehet és nem volt oka az, hogy a négernek bőre fekete. Hát ha valamennyi zsidó kancsal volna, — volna-e ez ok a gyűlöletre?!

A zsidót a sok fáradságos munka; a megélhetési gondok sulya tagadhatatlanul megviseli testileg — és innen van az, hogy a termet ama délczégységével, mint más fajok, — alig dicsekedhetik. Azonkívül phisiologiai bizonyosság, hogy bizonyos idők multán a fajoknak idegen fajok által való felfrissülése igen üdvösen hat. Hunfalvy jeles tudósunk többször utalt már arra, hogy a zsidó és magyar faj vérbeli egyesülése mily üdvös volna a magyar nemzetre. Ezen jótékony vérkeresztésben a

Fényes elégtétel!

Károlyi Pista grófot a király czáfolta meg.
A király igazságos! — i.

Az antiszemita táborából,

Beavatott kézből vesszük a következő sorokat:

Rosz napok járnak az antiszemitákra. A mióta a lapot eltemették, csupa gyász és kín az életük. Minden nap veszekedés maguk közt és másokkal, a mi természetesen roppantul megkeserítheti az ember antiszemitaságát. A »Magyar Lap« bukása tetemes adósság hátrahagyásával járt és az örökösök — az antiszemita párt néhány tagja — most fizetni kénytelen; de miután a fizetéstől mindig fáztak, ez esetben is ígéretekkel tartják a hitelezőket, kik e héten már nagyon nyugtalankodtak és kevésen mult, hogy egy képviselőt csódba nem kergettek. Hogy meddig fogja még szép szóval tartani a hitelezőt az a bizonyos képviselő, nem tudják, de azt bátran állíthatjuk, hogy az antiszemita pártban már többé nincs egyetlen ember sem, a kit »giránsnak« lehetne fogni, mert az egész párt már régen nem áll másokból, mint »elfogadók és giránsokból«.

Ilyes körülmények közt a párt tagjai egymással természetesen nagyon »összeforrtak« és beteljesedett a nagy Istóczy szózata: Egy a többiért és a többi egyért!

De van a pártnak más bibéje is. A »Magyar Lap« bukása elkedvetleníté azokat az antiszemita spekulánsokat, kik azt hitték, hogy e mozgalomból zsurnalisztikailag is lehet tőkét verni. A remények azonban füstbe mentek. Az antiszemiták nem fizettek elő és ezért a lap kiadói szörnyen megharagudtak nemcsak az antiszemita publikumra, hanem az antiszemita elvekre is. Mert mit érnek az elvek, mikor nem hoznak a konyhára semmit. Ezt a kérdést vetette fel magának egyik-másik antiszemita képviselő, kit az utóbbi hetek irodalmi eseményei közelebről érintettek és a felelet az volt, hogy bizony most már szűken jövedelmez az antiszemitaság, és ha ez így marad, nem sokára ki sem fizeti magát.

zsidó mind eddig nem részesültek, a mi a faji jelleg megőrzését mindenestre elősegíté. De ki merné állítani, hogy a zsidók faji sajátosságai képeznek azon akadályt, a mely a zsidók beolvadását p. o. a magyar nemzetbe gátolná. A multban egyes egyedül a valláskülönbség volt annak oka; a jelenben pedig semmi egyéb, mint az előítélet. (Lásd zsidó és keresztények közti háíasságról szóló törvényjavaslat.) Igen uraim, még a halálos betegségek-ből is könnyebb kigyógyulni, mint az előítéletekből! Ha az embereknek egy szépen hangzó röpke jelszó megtetszik, az örökletes felfogássá válik csakhamar és a helyett, hogy gondolkoznának felette, sokkal hajlandóbbak azt készpénzül elfogadni. Az emberi természet faji gyűlölséget nem ismer és legfőlebb akkor idegenkedik valamely fajtól, ha az oly különszerű, hogy még az érzéki ingert is teljesen kizárja. A rézbőrü, a néger vagy még a kínai faj érzéki bájai iránt nem lehet fogékony az európai ember, de semmiesetre sem áll ez a zsidóra nézve. A zsidó férfi villanó szeme, hajlott orra, s sűrű szakállnövése lehet, hogy nem tetszik sokaknak, de hogy a biblia nemzetének typusa visszataszító volna — azt bátran merem tagadni. A keleti költészet férfi eszményét mutatja e typus. A zsidó nők érzéki előnyeit nem kívánom demonstrálni, mert a zsidó női szépség már közmondásossá vált. A zsidó és keresztény vér között nincs természeti különbség uraim, és nem is a természeti hajlamok, hanem egyes egyedül a társadalmi előítéletek okai a felvilágosultság idejében a zsidók elszigeteltségének.

És most nézzük az érem másik oldalát. A külső

Az is bántja némelyeket közölük, hogy Verhovay lefőzte a pártot. Eleinte a »Függetlenség«-et ajánlották a pártnak, de ez utóbbi vonakodott a »Függetlenség«-et pártközlönyvé tenni, mert „rosz multja“ van; no még aztán azért is, mert a párt „józanabb“ lapot akart. Verhovay hiába jósolta meg, hogy »józan« lapnak meg kell bukni, de a vállalkozó antiszemita erre nem hallgattak és mellőzték Verhovayt, aki most a markába nevet, mert a kik tőle elpártoltak, most ismét közelednek feléje, és ki tudja nem jön-e létre az, a mi eddig függőben volt.

Verhovay örömet lemondana a szerkesztői dicsőségről, mert a párt ezt akarja feltételül kikötni. Jó pénzért Verhovay mindent meg tesz és bizonyára a lapról is levenné a nevét. Mi, kik a viszonyokat jól, alaposan ismerjük, csak annyit mondunk az antiszemita párt matorjainak, kiknek pénzük még nem fogyott el egészen, hogy a »Függetlenség« két hónap múlva nagyon olcsón lesz kapható, mert ez időn túl nem lesz fenttartható, és mint uratlan dolog kéretlenül is beleesik az antiszemita párt karjaiba. Igaz ugyan, hogy a czeglédiek, élükön M é s z á r o s urral az utóbbi időben megint segítették a lapot pénzzel, a mennyiben bizonyos nyomdai differenciákat kiegyenlítették, de mit ér ez?

Egy csepp víz, hosszú szárazság után, mely mindjárt elpárolgott

De történjék bármi; azon az egy tényen már most senki sem változtathat, hogy t. i. az antiszemita párt tagjai el vannak keseredve és nem biznak többé a publikum feltétlen butaságában és elveik ellentállhatatlan varázsában. No aztán még egymásra is haragszanak egy kicsit. Mi fog ebből fejlődni? —o.

A kiállításról.

Mult heti számunkban kimutattuk, hogy a magyar-zsidóság azon része, mely mezőgazdasággal, iparral és kereskedelemmel foglalkozik, mily lelkesedéssel indult a nagy nemzeti munkára, mily buzgósággal fáradozott, hogy

typussal már megismerkedtünk: lássuk azt a sokat emlegetett »zsidó szellemet«. A zsidó szellem éber, gondolkozása oly gyors, hogy ez rohamos beszélésre és élénk, ugyszólván ideges taglejtésekre utalja, a mi műveletlenebb egyéneknél sokszor nevetséges látvánnyá fajul. Kétes, bonyolított helyzetekben hirtelen találja fel magát: bonyolult számféjtés, elburkolt talányok semmiféle nehézségekkel nem járnak reá nézve. Legfőbb tulajdonsága a praktikus, anyagias érzék, a melynek köszönheti az üzletéletben való domináló szerepét.

Természetére nézve, habár a keleti népek vérmeiségére vall viselete és magatartása: a bántalmak iránt komoly tapasztalások által megedzve, nagyon sok ideig tud béketűrő lenni.*) De, ha egyszer felingerelik, akkor dul, ful és tajtékoz, a káromlások, szitkok és gúnynevek egész özönének epéjét önti ellenfelére (Undorítóbb jelenetet képzelni sem tudok, mint mikor két zsidó önfeledten összetűz egymással; akkor ugyan hibája a sokat alkalmazott példabeszédet aplicálni, hogy: »holló a hollónak nem vájja ki a szemét!«) Hogy azonban e végletes tulajdonságokat a műveltség nem csak mérsékli de ki is irtja egészben, azt bizonyitanom felesleges. A zsidók ezenkívül rajongnak a családi boldogságért, ragaszkodnak a családi tüzhelyhez. A zsidó apa már igen korán ismereti meg gyermekeit az élet terheivel. hivatkozik a tör-

*) Dr. Ad. Jellinek id. m. 23. lap. Alpense de Candole (híres keresztény tudós,) »A leigázott zsidók türelmesek lettek, megadók, szelidek és könyörületesek és e szóp nőies erényeket utódaikra hagyták örökül.«

sikert arassunk, hogy a magyar nemzet kulturális haladásának vívmányait minél előnyösebb színben tüntethessük ki a külföld előtt. Az országos kiállítás minden osztályában és ez osztályok minden zugában a magyar-zsidók szorgalmának gyümölcsére akadunk annyira, hogy bátran állíthatjuk, miszerint a magyar-zsidók hozzájárulása, vagy csak erősebb részvétele nélkül a kiállítás azt az impozáns képet nem nyújtotta volna, a milyent most nyújt a szemlélőnek.

És ennek daczára, mit kellett tapasztalnunk? Azt, hogy a zsidó-magyar kiállítók minden tekintetben háttérbe szorítottak, és hogy számtalan apróbb és nagyobb bosszantásoknak ki voltak téve, sőt gyakran önérzetüket sértő módon mellőztettek, ignoráltattak ott, a hol őket a munka sikerének érdekében mellőzni vagy ignorálni szabad nem lett volna.

Mennyi hazafiság, mennyi szilárd akarat és férfias erő kellett, hogy ezeket az akadályokat leküzdjék? De bár mennyire lélekemelő az a tudat, hogy a legnagyobb viszontagságok között is érvényesíteni tudjuk magunkat, még is a keserűség bizonyos nemével tölti el az embert, mikor a legtisztább és leghazafiasabb érzelmek gyanúsításba ütköznek és mikor az igazság követelményei iránt következetesen érzéketlenek épen azok, kik hivatalos és társadalmi állásuknál fogva arra volnának hivatva, hogy a közönségben az igazság iránti bizalmat megszilárdítsák.

A többi között két férfit jelöltek meg előttünk Sch. és Szurakat, kiknek eljárása a magyar zsidó kiállítókkal szemben, roszalásunkat kihívja. A napilapok, melyek a kiállítás sikere körül buzgólkodtak, bizonyára színtén roszalásukat fejeznék ki azon tendenzia ellen, mely a protekciót ilyen nagyfontosságú vállalatnál is, mint a milyen az országos kiállítás, megteszi irányadó elvnek, és a mely országos érdeket képes feláldozni az intolerancia démonjának.

Ha zsidó kiállító elsőrangú iparczikkeinek megfelelő helyet igényelt a kiállítási területen, akkor az említett két ur első sorban azt a kérdést vetette fel, vajjon a kérvényező zsidó-e? Mert szerintök a zsidót csak akkor il-

ténelemre, mely annyi szenvedésüknek élő tanuja. Magam is hányszor hallottam még gyermekéveimben atyámtól azt, hogy a zsidónak százszor szorgalmasabbnak és ezerszerbe becsületesebbnek kell lennie keresztény felebarátjainál még ma nap is, hogy az életben ne csak boldogulást, de közbecsülést is találjon. Innen van az, hogy a zsidó ifju komoly és gondolkodóvá lesz, megbecsüli az élet adományait, az időt és pénzt, ázik és fázik, mértékletes és józan: hogy boldogulni tudjon.

A zsidók vagyonukat krajczárok és filléreként takarítják össze — mondja sokszor idézett szerzőnk szerint Luther (I. S. 34.). Tehát ők nemcsak hogy megtudják a pénzt szerezni, hanem meg is tudják takarítani azt.

Ne tessék azonban ezen takarékoság alatt azt a zsugori pénzimádást, azt a sóvár fősvénységet érteni, a mely közmondásszerűen mesebeli zsákokat tölt meg szinaranyval és elvonja a napvilágtól. A zsidó a pénzt nem magáért, hanem a pénzért szereti. A zsidó szeret fényben, kényelemben élni, pártolja a műipart, a művészetet, sőt sokszor hallottam már mondani, hogy a zsidó nők »kiállhatatlan luxust üznek«.

Tessék! Ismét egy új bűnnel állunk szemközt.

Csak azt az egyet kérem concedálják nekünk, hogy a luxus nem eredendő, hanem modern bűne a zsidóknak és akkor én hálából kész vagyok önöknek renegát módon a zsidók következő bűnlajstromát kiállítani:

1. bűn. Ha a zsidó s z e g é n y.
2. bűn. Ha a zsidó g a z d a g.

lehet meg a hely, ha keresztény kiállító nincs, a ki a helyre reflektálna.

Azt hisszük, hogy ennél többet nem is kellene említenünk e két ur helytelen eljárásának jellemzésére; de — fájdalom — ezzel még nincs kimerítve azon visszaélések lajstroma, melyet egy közelebbi alkalommal egész visszataszító lényében az olvasó elé tárunk.

De a mily sajnón érintett, hogy az antiszemitizmus ilyen magasztos feladat teljesítésénél is tudott érvényesülni, ép oly megnyugtató reánk nézve, hogy a kiállítást vezérlő egyéniségek legnagyobb részét e vádak legtávolabbi árnyai sem érik. Első sorban meg kell említenünk Matlekovits Sándor államtitkár urat, a ki zsidó és nem zsidó közt különbséget nem tett és csak is arra volt tekintettel, melyik fél szerez nagyobb érdemeket a hazafias vállalat körül. — d.

Az ultramontánok antiszemitasága.

Ritka eset, hogy a szeg ki ne bujnék a zsákból és a lóláb ki nem látszanék a még oly hosszú köpenyeg alól is. Ily zsák a hazaszeretet, szöge az antiszemitizmus, és ily köpenyeg a katolikus papok szeretete, mely alól kikandikál a vallásgyűlölet. Hogy ezt ma már nemcsak zsidók, hanem keresztények is tudják, ékesszólóan bizonyítja a »Nemzet« folyó hó 2-iki száma, mely a következő cikket hozza:

»Budapest, május 1. (Ultramontán izgatás.) Hogy mily módon terjesztik bizonyos, u. n. katolikus lapok a felekezetek közti békét, arra nézve érdemes közölni a »Magyar Állam« legutóbbi következő förmedvényét:

Nem találunk alkalmas szavakat indignationknak kifejezésére a miniszterelnöknek minden keresztény hazánkfát megdöbentő és mélyen sértő enunuciációja felett, — miszerint a zsidókat jobb hazafinak tartja, mint a keresztényeket«.

Ha a mintául szolgáló Anglia parlamentjében egy miniszter nyilvános ülésben azt merészelné állítani, hogy a katolikus ireket jobb hazafinak tartja, mint az angli-

3. bűn. Hogy a zsidó fősvény.

4. bűn. Mikor földbirtokot vesz.

5. bűn. Ha a zsidó bőven költekezik és luxust üz.

És ez a fényezés, — melyet a végletekig hajtvá, mi is helytelennek tartunk*) — mérges fullánk sok irigy szemben. Pedig sok dicséretes oldala is van annak. A zsidó luxus tekintélyes nemzetgazdasági tényező a mi iparszegény országunkban. Sok, sok ezer munkás kéznek ad az megélhetési módot és a művészetnek is nagy támasza. Sőt merem mondani, hogy ha majdan a hivatottak, a törvényhozás, gondoskodni fog az önálló magyar iparról az ugynevezett zsidó fényezés állandó életnedvvel fogja azt ellátni.

Most térjünk át a zsidó faj egy másik vonására. A zsidók legfőbb erénye a jótékonyág. Tekintsenek be egy kissé elleneink a zsidók családi életébe, fenséges jelentegek fognak eléjük tárulni. Mert hiába néznek ám ki önök minden ócska nadrágot áruló handléből egy jövődöbéli bankigazgatót: a zsidónak jóval nagyobb része küzd kétségbeesve a megélhetés nyomorával, mint melyik azt a kiállhatlan luxust üzi. De a gazdag zsidó jóllétében nem feledkezik meg felebarátjainak nyomoráról, segíti, gyámolítja őket és nem hagyja elveszni. A jótékonyágot már vallási parancsok is előírják és a jámbor zsidónak erősen vannak szívébe vésve a Talmud azon szavai: »A

*) Azt az örült költekezést, a melyet börtelovagjaink meghonosítottak, és a melyre nézve lesznek még később kárhóztató érveink: nemcsak hogy rosznak, de mételezőnek és demoralizálóknak tartjuk.

kán Old England és skót lakóit. Vajjon nem helyeznék-e azonnal vád alá?

Nálunk a kormány a hatszázezer főnyi — fájdalom, már annyira megszaporodott, — zsidókat jobb hazafinak állítván, mint a 14 millió keresztényeket, nem csak felelősségre nem vonatik, hanem hű mamelukjai nagy hahótával helyeslik szavát s megéljenzik.

Az olvasó tudja, hogy ez a beszéd így merőben valótlan. A kormányelnök nem enunuciált semmit a »tizen-négy millió keresztény ellen«, hanem azt mondá, egy közbeszólásban, hogy a zsidók közt vannak olyan, sőt jobb hazafiak, mint az antiszemiták: s ez az, a miért a »Magyar Állam« vád alá kívánja helyezettetni a kormányelnököt. Tudomásul vesszük s ismételjük, a mit már sokszor mondtunk: az antiszemitikus izgatás fő és legveszedelmesb tényezői azok, kik e társadalomellenes mételet egy házi jelszavak alatt colportálják.

Ime a lólább. A katolikus szellemben szerkesztett lap, — katolikus egyházi férfiak jóváhagyása mellett, — izgat a zsidóság ellen, daczára annak, hogy a főpapok, sőt maga a pápa is főpásztori levelekben és encyclikákban a vallási türelmet és keresztényi szeretetet ajánlják az alsóbb papság figyelmébe — nyilvánosság előtt: Hogy a coulisszák mögött azonban, mik a jelszavak és mennyire terjednek a concessziók, azt a mélyebben tekintő ember igen jól tudja. Macskát árulnak a zsákban.

Az ultramontán kath. papság annyira megy fanatizmusában, hogy mindenki megdöbben, a kinek a tisztesség iránt csak némi érzeke van. Saját maguk alatt vágják a fát. Mert hogyan is írja csak a »Magyar Állam«?

»Ha a mintául szolgáló Anglia parlamentjében egy miniszter nyilvános ülésben azt merészelné állítani, hogy a katolikus ireket jobb hazafiaknak tartja, mint az anglikán Old England és Skócia lakóit: vajjon nem helyeznék-e azonnal vád alá?«

Nos, játszunk egy kis logikásdit! A »Magyar Állam« hivatkozik ama angol parlamentre, mely nem engedné meg, hogy egy miniszter abban a katolikusokat jobb hazafiaknak nyilvánítsa, mint az anglikánusokat. Hi-

ki felebarátjain nem könyörül, az nem származik Ábrahámától — az nem zsidó!« A világi műveltséggel bíró és ezek szerint a vallási parancsok iránt közönyös zsidó, — a ki előtt a talmád nem egyéb, mint egy történelmi nevezetességű könyv, — nem előirt rendeletek, hanem nemes sugallatából a szívnek cselekszi jótéteményeit és nem tesz különbséget zsidó és keresztény nyomoruság között. Nézzék meg uraim nagy szerencsétlenségek alkalmával a hírlapok hasábjait, az adakozók között hány zsidót és milyen összegeket fognak találni. Nézzenek széjjel, az ország különféle zsidó nőegyletei*) mily nemes hévvel és mily bámulatos eredménnyel működnek! Tekintsenek be nyomorultuk, az özvegyek és árvák hajlékaiba; mennyi kenyet szarít fel, mennyi nyomort enyhít a »kiállhatatlan luxust üző zsidó asszonyok« jótékonyasága és az arany borjut imádó férfiak pénze!

Önök nem akarnak higgadtan elmélkedni és tisztán látni!

A zsidó — hiába vádolják anyagiasságnak, kapzsinak, mohónak, — a mai hor szívet és lelket bénító prózájában sem fordul el a költészet malasztjaitól. Szereti mindazt, mi a képzelmet foglalkoztatja, a mysticust, a bűvölőt. A zsidó lányok mindannyian merengők és ábrándozók; ha szívük vonzalma ellenére kell férjhez menniök,

*) Határozottan ellene vagyok a »zsidó nőegylet« czimnek és Tisza Kálmán kormányelnök végzését nagyon helyeslem, a midőn egyszer a »katolikus legényegylet« alapszabályait engedélyező záradékkal nem látta el. Ha többen társadalmi és nem vallási célból egyesülnek. minek az egyesületet felekezeti czimrel ellátni?

vatkozik pedig reá azért, hogy következtesse, miszerint a kath. Magyarország parlamentje is helyezze vád alá a magyar minisztert, mert ez meg a zsidókat mondja jobb hazafiaknak, mint a 14 milliónyi keresztényt. Ennek a beszédnek meg akkor sem volna értelme, ha Tisza Kálmán csakugyan úgy beszélt volna, miként a »Magyar Állam« hazudja: de a miniszterelnök ur csak azt mondta, hogy a zsidók Andreánszkynál jobb hazafiak. Ez pedig, miután Magyarország keresztény lakóinak sem egyházi, de még világi feje sem, nem látjuk át, miféle bántódás éri a keresztény világot, ha Andreánszkynak azt mondják, hogy a zsidók nálánál jobb hazafiak?

Hanem a »Magyar Állam« nem emlit csupán csak katolikusokat, hanem szembeállítja a miniszter szavaival Magyarország 14 milliónyi keresztény lakosságát. Oh, forró felebaráti szeretet! Oh, önmagát megalázó türelem! Beh kár, hogy a »Magyar Állam« mult heti számai nincsenek kezeimnél, citálnék belőle, hogy mennyire és mily önfeláldozóan szereti és tiszteli a n e m k a t h. keresztényeket!

Testileg vak ember nem igen szokott vakmerő lenni. Hanem annál vakmezőbbek azok, kiket az örületes fanatizmus szellemi vaksággal vert meg. Ilyen firmák páter Lonkay és társai. Vakmerők az impertinenciáig. Vagy talán nem az-e azon tényök, hogy ama néhány antiszemita képviselőt, kikre Tiszának ama állítása vonatkozik, e g é s z M a g y a r o r s z á g g a l azonosítják?

A »Nemzet«, a »Magyar Állam« fentidézett felszólalását förmedvénynek kvalifikálja és a miniszterelnököt védelmezvén, hangsnlyozza, miszerint a z a n t i s z e m i t i k u s i z g a t á s f ő - é s l e g v e s z e d e l m e s e b b t é n y e z ő i azok, kik e t á r s a d a l o m e l l e n e s m é t e l y t e g y h á z i j e l s z a v a k a l a t t c o r p o l t á l j á k.

Nézzünk ezen egyházi jelszavak szemei közé és keressük ezeknek alapokát, szülő anyját!

De erről máskor.

F. B.

kétségbeesve vergődnek a rideg kényszer ellen. De ha már egyszer elvállalták a szent köteleket: türelmesek és megadóak és nincsen csáberó, mely őket hűségüktől eltántorítanó. A zsidó szereti a szépen csengő rimet, a fényt és a pathost. Nem egy könnyen köt barátságot, de ha a viszonyt az idő barátsággá érleli, egész lelkével csügg barátján.

A zene iránt kiváló érzékkel bír minden zsidó. Nincsen család, a melyben a zenének valamely nemét ne cultiválnák. Templomi énekeiben, sőt még beszédjében is feltűnik a dallamos ária. Istóczy ur röpiratainak első számában egész sereg nagy zsidó művészt és zeneszerzőt sorol fel — egy kissé önfeledten. És evvel megkímélt engem attól, hogy elsoroljam mindazon zsidó zeneművészek nevét, a melyeken bámulattal csügg az egész művelt világ, és a kik a modern zenevilágot csaknem kizárólag dominálják. És mit mond a nagy G ö t h e a zenéről?

Wo man singt, dort lass dich nieder:
Böse Leute haben keine Lieder.

Ime bemutatjuk a zsidóknak legjellemzőbb faji tulajdonságait.

Nincs bennök mi ellenszenvet kelthetne és még kevésbé, a miért pirulnunk kéne.

Dr. B. A.

Szervezésünk akadályai.

Őszintén bevallva, ki nemcsak mechanice elvégzi községbeli teendőit: ir, ha irni kell, jár, ha járni kell, hanem ki a községi életet mozgó gépen tehetségéhez képest munkálkodik is; ki odaül a szövöszékhez és erőteljes kézzel a fonalokat sodorja, melyekből aztán azon ruha elkészítetik, mely nem csak községének, hanem az egész emberiségnek a legszebb diszjévé válik; ki magának feladatául kitűzte, hogy községét a mennyire tőle telik, azon szellemi mederbe terelje, hogy képes legyen a haladás jogos követelményeinek minden tekintetben megfelelni; ki figyelmesen oda teszi fülét, hogy községe szívének minden dobogását, erének minden ütését gondosan megfigyelje, óvatosan mindent elhárítván, a mi kötelességeinek kivételében akadályozhatná, annak szívére bű és fájdalom tölti el, midőn látja, hogy nagy ügygyelbajjal járó igaz törekvését siker nem koronázza.

Ily elszomorító kép tárul fel szemünk előtt, midőn községi életünkön végig nézünk és azt találjuk, hogy csekély már azon községek száma, melyekben a tagok még a régi egyetértésben és összetartásban a békesség oltárán örömmel áldoznak.

És ez az egyenetlenség a felbomlás magvait hordja magában.

Hogy ezek a megdöbbentő viszonyok keletkezése és a község testét élettelen csontvázzá difformáló továbbfejlesztése minek tulajdonítható; hitközségi életünk tespedése és az abból kifolyó hanyatlás miből származnak, azt kipuhatolni első sorban a községek szellemi munkásai volnának hivatva, hogy tapasztalataikat és nézeteiket közölvén, e bajok elhárításához némi orvoslással hozzájáruljanak. Jelen soraimmal szándékozom tehát gyöngé tehetségemhez képest a tárgyhoz szólani és az e téren szerzett tapasztalataimat elmondani.

Elvitázhatatlan és mindenki által tapasztalt és elismert tény, hogy hitközségeink pénzügye képezi azon forrást, melyből a szünni nem akaró harc és egyenetlenkedés származik. Nincsen-e elég példa rá, hogy az egyik pártból a másikba, vagy ha a község azon problematikus szerencsében részesül, hogy több pártra van osztva, akkor azt látjuk, hogy az egyik ide, a másik oda fut, nem vallási meggyőződéstől kergetve, hanem csupán a pár forintnyi községi adó miatt. De véleményem szerint merem állítani, hogy községeinkbeni surlódások és ellenségeskedések főoka nem épen azok pénzügyi viszonyaiban keresendő, hanem ellenkezőleg ezek egy másik visszasság folyamányai és természetes eredményei; hitközségi tisztviselőink választásának rendszerében van a hiba.

A meddig mi előjáróinkat csak igazgatási hatóságunk tekintjük, kik csak a községi adó hovatfordítását felügyelni, a község vagyonát kezelni hivatva vannak, addig mindenesetre közömbös lesz, hogy milyen nevet viselnek az illetők, minő elveket vallanak, és hogy a társadalmi rangállásban, melyik polczon állanak, az intelligencia melyik fokával bírnak, milyen jellemet tudnak felmutatni, csak megválasztásuknál legyen meg az a biztosíték, hogy kezeik szeplőtlenek és a budgetben való egyensúlyt tudják megtartani. Hogy ez a téves felfogás majdnem minden községben létezik, bizonyítja az a körülmény, hogy a választás nálunk nem egyéb, mint személyes kérdés, tehát nem csoda, ha az egész községi életünk hanyatlásnak indul, mert nincsen eszményi elv, mely a lelkesülést s azzal karöltve járó áldozatkésztséget keltetné.

Ha az állam hitközségeink eljárárságát nemcsak felekezeti hatóságnak tartaná, hanem egyrangúvá teszi más felekezetek egyházi hatóságával, tehát nemcsak hogy pénzeket kelljen kezelnie, hanem nagy horderejű elveket is képviselni, szóval ha az előjárók nemcsak a

zsidókat, hanem első sorban a zsidóságot is képviselik a hatóságokkal szemben, akkor nyomban megváltoznék hitközségi életünk jelenlegi szomorú képe.

Z ó l y o m, 1885. május 7. *Neufeld Armin.*

H I R E K.

— **A ki Petőfit tanította.** Lapunk egyik barátja írja nekünk: Tisztelt szerkesztő ur! Azok, kik a zsidótól minden katonai tulajdonságot megtagadni akarnak, bizonyára szeretnék elfelejteni a nemzettel a magyar szabadságharcz amaz epizódjait, melyek örökké dicső emlékeként fognak tündökölni a zsidó-magyarok történetében, és a melyek n a p n á l fényesebben bizonyítják a zsidóknak véráldozatoktól vissza nem riadó készségét, mikor a haza védelméről van szó. A 48-iki eseményeknek alig van egy mozzanata, melyben zsidó szerepet nem játszott volna és e szerep olyan volt, hogy arra mindenkör büszkeséggel hivatkozhatunk. **P e t ő f i** Sándor szabadságharczunk eme nagy alakjának **k a t o n a i** szerepléséhez szintén egy zsidónak a neve fűződik, melyről a költő eddigi életrajz írói valószínűleg csak azért nem emlékeztek meg, mert e körülmény előttük ismeretlen volt. Petőfi ugyanis első katonai kiképeztetését egy galicziai származású, **S i l b e r b e r g** Márk nevű zsidó tüzér-ör mestertől nyerte. Szilberberg Márk jómódu kereskedő, ki jelenleg a fővárosban él. Én, ki gyakraiban találkozom az agg zsidó honvéddel, már többször hallám, a mint »régi emlékeinek eme legszebbjéről« beszélt, de csak most határoztam el magamat e tény közlésére, mert legújában a főrendiházban is kétségbe vonták a zsidók honvédelmi kvalifikációit. Silberberg részletesen adta elő nekem, hogy Petőfit ő hozzá osztatták be »abriktolás« végett és hogy mennyi baja volt a katonai fejelemhez nem szokott költővel. De azért — így folytata, »még is« legtöbb örömem telt ő benne minden ujonczom között. Arra, hogy nyakkendőt viseljen, nem bírhattam rá még azzal »a fenyegetéssel sem, hogy az ezredes elé kirukkolnunk kell«. Petőfi keveset beszélt és mikor ujonczársai a pihenések alatt valami vig nótára gyujtottak, ő rendszeren távolabb állt és elmélázott a pajkos csoporton. Kéthárom hétig volt **S i l b e r b e r g** szakaszában a költő, ki csakhamar hadnagygyá lett kinevezve. »No most már én is vagyok valami«, mondá, mikor az őrmestertől elbucsuzott. Silberberg, a ki a nagy költő katonai pályájának kezdetéről sok érdekes adatot tud elmondani, ép oly becses, mint bő anyagot szolgáltatathatna Petőfi életrajz íróinak, kiknek figyelmébe ajánljuk a volt honvéd őrmestert.

r. e.

— **A Popper-Castrone-ügyben,** mely folyton zavarabbá válik, a következő levelet intézte egyik lap szerkesztőjéhez Castrone marquis: Páris, 1885. május 6. Tisztelt szerkesztő ur! Vonatkozással arra a dispensatióra, melyet XIII. Leo pápa Blanche leányomnak (olasz, róm. kath.) adott, hogy lehetővé tegye egybekelését Podhrágyi Popper Sándor báróval (magyar-zsidó) s a mit később visszavont, becses lapja néhány hirt közölt, melyek nem felelnek meg teljesen a valónak. Abban a reményben, hogy a szent atyát rábirhatni arra, hogy módosítsa, utolsó elhatározását, valamint hatalmas tekintélye és a kath egyház érdekében mind e mai napig mélyen hallgattam. — Egy távirat, melyet ép most kaptam Rómából, arról értesít, hogy a pápa a már elébb osztott kegyet többé megadni nem akarja, s azért bátor vagyok öntarra kérni, engedje meg, hogy az igazság érdekében az annyi felől megbeszélte ügy helyes adatait és tényeit közzé tegyem. — A dispensatióért folyamodó kérelmet lányom és a párisi érsek küldötték Rómába. Két kónapig tanácskozott a »Santo Ufficio« congregatiója e fontos kérdés fölött, s csak beható vizsgálat után terjesztették a szent atya elé az engedély megadását. A kérvényező által fölhozott cánoni okok elégségeseknek mondattak és XIII. Leo pápa több elődének példáját követve, valamint megtámadhatlan tekintélyénél fogva aláírta a dispensatiót, de írásbeli

kötelezettséget követelve arról, hogy az e házasságból származó gyermekek a katolikus vallásban fognak neveltetni. Ez a nyilatkozat teljes érvényűleg meg is tétetett. Február 10-én a pápa a dispensatiót aláírta; 16-ikán én azt, a Rómából jött parancs folytán, az érseki palotában magam adtam át Allain kanonoknak. Február hó 18 án hirtelen távirat érkezett Jacobini bibornoktól de Rende itteni nuntiushoz intézve, a következő tartalommal: »Függesse föl a dispensatió kiadását« — és u. a. hónap 20. jött egy másik távirat, mely így hangzott: »A szent atya vissza vonja a dispensatiót«. Mint jó katolikusnak tartózkodnom kell minden észrevételtől, s kerülnék is minden nyilvánosságra hozatalt, ha két hónap alatt tömérdek hírlap nem hozott volna téves adatokat az ügy felől. Fogadjé stb, Marquis de Castrone.

A keresztény önségély és hitelszövetkezet. Nemrég »keresztény önségély és hitelszövetkezet« czimmal egylet alakult a fővárosban, mely a kereskedelmi és váltótörvényiséknél be is czegeztette magát, hogy működését az egész országra kiterjessze. Mi annak idején »Nyílt levél« alakjában figyelmeztettük a belügyminiszter urat az antiszemitizmusnak eme fattyuhajtására és utaltunk azon veszélyekre, mik az eféle izgatásokból keletkezhetnek. Legnagyobb meglepedésünkre értesülünk, hogy felszólalásunk nem volt eredménytelen, mert a nevezett törvényszék újában határozott utasítást intézett a »szövetkezet« elnökségéhez, hogy a címében rejlő felekezeti jelzót mellőzze, mert annak ily alkalmaknál való használata a felekezeti- és osztálygyűlölet szítására vezethetne. Örvendünk, hogy az illetékes hatóságok megtették kötelességüket az ország felekezeti és társadalmi békéjének megőrzésére, és hogy kellő érzékük volt azon visszas következmények iránt, mik eféle distinkciókból származhatnak. Mint halljuk, Orosházán is létezik ily »szövetkezet«, mely azonban beczegezve nincs, hogy annál könnyebben elkerülje a rendőrség figyelmét.

— **Bizonyos lapok szellemét** eléggé jellemzi a lefolyt hetekben elkövetett azon eljárás, melyet az antiszemita szennylapokban felmerült »rituális gyilkossági kísérletekkel« szemben tanusítottak. Némely nagyképi és »komoly« fővárosi napilap minden más értesítés nélkül és csupán az antiszemita lapok hire alapján közölte, hogy egyes zsidók, több helyen »gyanus körülmények közt« kíséreltek gyilkosságot. Néhány lap egészen szemérmetlenül ki is irta, hogy minden jel arra mutat, hogy »rituális gyilkossági kísérlet« volt. De a mesék további fejlődéséről nem szóltak és miért? Egyszerűen azért, mert minden egyes esetben csakhamar kitűnt, hogy az eset hitvány antiszemita koholmány nál egyéb nem volt. Tessék, ilyen a mi lapjaink tárgyilagossága! És aztán haragudnak, ha a zsidó-magyarok nem fizetnek elő olyan tömegesen, mint a hogy nekik tetszenék. Legyenek tárgyilagosa, legyenek elfogulatlanok, s akkor a zsidó-magyarok nem lesznek kénytelenek német lapokat járattani.

— **A pesti izr. hitközségnél** az 1885/6. iskolaév elejével a fővárosi középtanodákba kiküldendő vallás tanár állása töltendő be. Pályázóktól theologiai és paedagógiai szakképzettség kívántatik meg, ugmint annak kimutatása, hogy főiskolai tanulmányokat sikerrel végeztek. Képesítet középtanodai tanárok, kik egyszersmind a zsidó vallásos tudományban való jártasságot mutatnak ki, elsőbbséggel bírnak. Ez állással heti 20 köteles tanítási óra mellett 1000 frtnyi évi fizetés és a hitközség részéről megállapított 5—5 éves kárpótlék van összekötve. Pályázók, kik hajlandók magukat esetleg próbaelődásnak alávetni, életkorukat, családi állapotukat, vallás- és erkölcsi magaviseletüket, képesítésüket és eddigi alkalmaztatásukat feltüntető bizonyítványokkal felszerelt folyamodványokat sziveskedjenek folyó év június hó 15-ig ezen hitközség titkári hivatalánál benyújtani. Budapesten, 1885. április hó. A pesti izr. hitközség előjárósága.

Dr. Szigeti Márton

Pest - Pilis - Solt-Kiskunmegye t. főorvosa
lakik május 1-től fogva: dob-utca 3.

H i r d e t é s.

MAGYAR-FRANCZIA BIZTOSÍTÓ-RÉSZVÉNY-TÁRSÁSÁG.

Befizetett részvénytőke 4 millió forint aranyban.

(Alapított 1879-ben.)

Kimutatás 1884. évi december 31.-ről.

Befizetett részvénytőke aranyban	frt.	4,000.000.—					
Agio tartaléktőke	"	795.503.82					
Rendelési- és nyereség-tartalékalap	"	480.574.96					
Árfolyam különbséti tartalékalap	"	118.490.38					
Elemi biztosítások díjtartaléka	"	1,168.852.17					
Életbiztosítási díjtartalék	"	1,084.020.24					
Díjváltó-tárca	"	4,260.186.28					
Értékpapírok:							
234.000 frt. 6 százalékos magy. északkeleti vasut elsőbbs. aranyb.	127.25	frt 297.765.—					
155.200 " 5 " " nyugoti " " " I.	99.—	" 153.648.—					
194.800 " 5 " " " " " II.	99.—	" 192.852.—					
179.600 " 5 " " galíciai " " " I.	99.70	" 179.061.20					
17.400 " 5 " " " " " I.	97.—	" 16.878.—					
111.900 " 4 " " aranyjáradék	95.95	" 107.368 05					
50.000 " 5 " " papíráradék	90.95	" 45.475.—					
80.000 " 5 " " osztrák papíráradék	97 —	" 77.600.—					
31.300 " 5 1/2 " " földhitelezési záogl.	101.50	" 31.769 50					
21.000 " 5 " " " " " "	100.—	" 21.000.—					
5 000 " 4 " " magyar jelzálogbank kötvények	100.50	" 5.025.—					
10.000 " 5 " " Pest városi kölcsön	98.75	" 9.875.—					
10.000 " 6 " " " " " "	106.—	" 10.600.—					
68 darab tiszavidéki vasuti részvény	251.—	" 17.168.—					
1 " " Deés-Besztercei vasuti részvény		" 235.—					
60.000 o. L. olaszjáradék á 99.25 o. L. 59.550 o. L.	48.60	" 28.931.30					
Különböző biztosító társaságok részvényei		" 1,588.237.50					
Az életosztály értékpapirjai:							
111.400 frt. 5 százalékos alföld-fiumei vasuti elsőbbs. I.	99.50	frt 110.843.—					
50.000 " 5 " " kassa-oderbergi " " I.	99.70	" 49.850.—					
10.000 " 5 " " osztrák-magyar bank záogl.	102.80	" 10.280.—					
200.000 " 5 " " pesti magyar kereskedelmi bank záogl.	99.—	" 198.000.—					
50.000 " 5 1/2 " " kisbirtokosok földhitelezési " " " "	100.—	" 50.000.—					
6.000 " 4 " " osztrák papíráradék	82.10	" 4.926.—					
5.000 " 5 " " " " " "	97.—	" 4.850.—					
1.000 " 5 " " magyar " " " "	90.95	" 909.50					
9.500 " 4 " " aranyjáradék	95.95	" 9.115 25					
A fenti értékpapírok után az év végéig esedékes kamatok és osztalékok		frt 60.588.42					
Értékpapírokra adott kölcsönök		" 62.191.52					
Jelzálogkölcsönök		" 28.990.26					
Pénzügyhatóságoknál elhelyezett tőkepenézek		" 531.333.44					
Váltótárca		" 230.791 14					
Ércváltók		" 58.000.—					
A társaság házaai budapestben és Bécsben		" 1,607.495 27					
Pénztárjegyek		" 208.000.—					
Központi pénzkészlet	frt	21.857.99					
Pénzkészlet a képviselőségeknél	"	76.368.40					
Készpénz-díjbevételek:							
tűzbiztosításokért	1880-ik évben	1881-ik évben	1882-ik évben	1883-ik évben	1884-ik évben	frt	13,953.195.61
szállítmány " " " "	frt 1,294.729.87	frt 2,188.891.70	frt 3,079.187.29	frt 3,474.543.85	frt 3,915.842.80	frt	7,194.422.64
jég " " " "	" 392.120.73	" 1,387.290.63	" 2,260.914 —	" 1,494.335.98	" 1,659.761.30	"	3,601.377.95
	" 543.337.91	" 815.055.32	" 769.411.27	" 573.570.40	" 900.003.05	Összesen	frt 24,748.996.20
Kifizetett károk:							
tűzbiztosítások után	1880-ik évben	1881-ik évben	1882-ik évben	1883-ik évben	1884-ik évben	frt	9,706.099.75
szállítvány bizt. " " " "	frt 698.884.91	frt 2,227.247.02	frt 2,143.719.14	frt 2,188.410.45	frt 2,447.838.23	frt	5,550.102.43
jég " " " "	" 135.736.70	" 669.183.38	" 1,577.186.59	" 1,865.657.71	" 1,302.337.85	"	2,841.907.85
	" 666.840.82	" 573.201.45	" 590.394.52	" 499.322.19	" 512.248.88	Összesen	frt 18,098.110.03
Függőben lévő károkért tartalékba helyezett	frt	792 719,22					
A társaság házaainak jöveeelmé s az értékpapírok és betétek utáni kamat	"	261.693,73					
Az életbiztosítás átlaga	"	16.888,263,—					
Az " " " " " " " "	"	642 272,35					
Az életbiztosítások után kifizetett károk összege	"	137.682,21					
Az életbiztosítások függőben lévő károkért tartalékba helyezett	"	24.975,—					
Az 1884-ik évi nyereség	"	635.875.31					
a) Osztalékképpen, a 4. számú szelvénnyel beváltására, fizetett részvényenként 20 frank aranyban, összesen 600,00 frank	frt	291.800.—					
b) Egy külön, 1885-iki jégüzlet javára szolgáló tartalék alapítására fordított	"	50.000,—					
c) Az életbiztosítás törlesztendő szerzési költségeiből leiratott "	"	100.000,—					
d) A tisztviselők nyugdíjalapja megteremthetőségnek céljából adományoztatott	"	20.000.—					
Az értékpapírok árfolyamának emelkedéséből származó nyereség az árfolyamkülönbséget tartalmazó tartalékhoz esatoltatott.	"	40.809,18					